

**WEWNĄTRZSZKOLNY SYSTEM DORADZTWA ZAWODOWEGO
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 3 IM. ORŁA BIAŁEGO W BIERUNIU.**

PODSTAWA PRAWNA.

Ustawa z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 1457 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Prawo oświatowe (t.j. Dz. U. z 2018 r. poz. 996 z późn. zm.);

Ustawa z dnia 14 grudnia 2016 r. – Przepisy wprowadzające ustawę – Prawo oświatowe (Dz. U. 2017 poz. 60 z późn. zm.);

Rozporządzenia Ministra Edukacji Narodowej z dnia 28 marca 2017 r. w sprawie ramowych planów nauczania dla publicznych szkół (Dz. U. poz. 703);

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej wychowania przedszkolnego oraz podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356 z późn. zm.);

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 30 kwietnia 2013 r. w sprawie zasad udzielania i organizacji pomocy psychologiczno-pedagogicznej w publicznych szkołach i placówkach (Dz. U. poz. 532 z późn. zm.).

Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 16 sierpnia 2018 r. w sprawie doradztwa zawodowego (Dz. U. poz. 1675);

Statut Szkoły Podstawowej nr 3 im Orla Białego w Bieruniu.

WSTĘP.

Wspieranie i przygotowywanie uczniów do podejmowania decyzji edukacyjno – zawodowych jest zadaniem statutowym szkoły. Wewnątrzszkolny System Doradztwa, realizowany na terenie szkoły, nie jest systemem diagnozującym, lecz systemem doradczym, który stwarza możliwości i pomaga w rozwiązywaniu problemów związanych z wyborem kierunku kształcenia, drogi kształcenia i planowaniem kariery zawodowej. Planowanie kariery zawodowej i pierwsze decyzje edukacyjno zawodowe to okres przypadający na lata szkoły podstawowej. W naturalny sposób szkoła jest więc środowiskiem, które ma bezpośredni wpływ na te decyzje, powinna wspierać rodziców i świadczyć pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu.

Młodzież jest najczęściej niezdecydowana, niedoinformowana i nieprzygotowana do podjęcia tak ważnej decyzji, więc sytuacja wymaga szerszego włączenia nauczycieli i rodziców w podejmowanie przez uczniów decyzji edukacyjno –zawodowych. Pamiętać należy również o tym, że potrzeby uczniów w zakresie uzyskiwania porady zawodowej zmieniają się wraz z etapami przygotowania dzieci i młodzieży do wyboru zawodu. Na etapie kształcenia jakim jest ostatnia klasa szkoły podstawowej, młodzież znajduje się w trudnym okresie rozwojowym. Jest to faza burzliwego przechodzenia z dzieciństwa do dorosłości. To szkoła przygotowuje młodzież do aktywnego wchodzenia w życie gospodarcze, do świadomego stanowienia o sobie, wytyczania własnej drogi rozwoju poprzez aktywne wzmacnianie swoich mocnych stron, zainteresowań, uzdolnień. Dlatego niezbędne jest wyposażenie uczniów w umiejętność podejmowania odważnych, samodzielnych decyzji, umiejętność uczenia się przez całe życie, umiejętność radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Ponadto absolwent szkoły podstawowej powinien znać system kształcenia, oferty szkół ponadpodstawowych,

ukierunkowanie na wybór języków obcych, świat zawodów, a także strukturę rynku pracy. Funkcjonowanie w nowoczesnym społeczeństwie wymaga aktywnych zachowań i umiejętności podejmowania trafnych decyzji. Wszelkiego rodzaju wybory dotyczące zdobycia wykształcenia, czy kwalifikacji zawodowych wymagają coraz większej wiedzy o rynku pracy, rynku edukacyjnym i o sobie samym. Istotnym jest, aby dokonując wyboru, uczeń kierował się własnymi zdolnościami, pasjami, możliwościami, predyspozycjami, a nie niespełnionymi ambicjami rodziców czy wyborami rówieśników z klasy.

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego (WSDZ) to ogół działań podejmowanych przez szkołę mających na celu podniesienie wśród uczniów zdolności do podejmowania właściwych decyzji dotyczących dalszej ścieżki kształcenia i wyboru zawodu. Dobrze przygotowany uczeń do podjęcia decyzji edukacyjnej i zawodowej to taki, który wie jakie ma zainteresowania i predyspozycje, potrafi dokonać samooceny, zna swoją wartość, ma plany na przyszłość. Ważnym elementem WSDZ jest rozpoznawanie i kształtowanie właściwych zachowań, wartości, postaw wobec szkoły, rynku pracy i pracy zawodowej.

CEL OGÓLNY I SZCZEGÓLOWE.

Cel ogólny. Przygotowanie uczniów do dokonania świadomego i trafnego wyboru dalszej drogi edukacyjnej a w przyszłości wyboru zawodu.

Cele szczegółowe.

Celem **orientacji zawodowej** w klasach I–III jest wstępne zapoznanie uczniów z różnorodnością zawodów na rynku pracy, rozwijanie pozytywnej i proaktywnej postawy wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zainteresowań oraz pasji.

Celem **orientacji zawodowej** w klasach IV–VI jest poznawanie własnych zasobów, zapoznanie uczniów z wybranymi zawodami i rynkiem pracy, kształtowanie pozytywnej i proaktywnej postawy uczniów wobec pracy i edukacji oraz stwarzanie sytuacji edukacyjnych i wychowawczych sprzyjających poznawaniu i rozwijaniu zdolności, zainteresowań oraz pasji.

Celem **doradztwa zawodowego** w klasach VII–VIII szkoły podstawowej jest przygotowanie uczniów do odpowiedzialnego planowania kariery i podejmowania przy wsparciu doradczym decyzji edukacyjnych i zawodowych uwzględniających znajomość własnych zasobów oraz informacje na temat rynku pracy i systemu edukacji.

Cele szczegółowe:

Uczeń:

- a) zna swój potencjał edukacyjny, psychologiczny (predyspozycje, mocne strony i ograniczenia, zainteresowania, uzdolnienia),
- b) posiada informacje na temat różnych grup zawodowych (charakterystyka wykonywanej pracy, wymagania do wykonywania konkretnego zawodu, przeciwwskazania zdrowotne),
- c) rozwija swoje umiejętności i zainteresowania, wie jak się uczyć,
- d) rozwija umiejętności pracy w zespole (komunikatywność, zaangażowanie, właściwe relacje społeczne),

- e) prezentuje postawę szacunku do pracy,
- f) zna czynniki trafnego wyboru szkoły i zawodu,
- g) rozwija umiejętność podejmowania decyzji,
- h) jest otwarty i przygotowany na wyzwania współczesnego świata (gotowość do zmian).
- i) zna zasady systemu kształcenia w Polsce oraz ofertę edukacyjną szkół ponadpodstawowych,
- j) zna zasady rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i terminarz rekrutacyjny,
- k) zna źródła informacji edukacyjnych i zawodoznawczych, ma dostęp do tych informacji.

Nauczyciele:

- a) potrafią diagnozować potrzeby i zasoby uczniów,
- b) wykorzystują wiedzę o uczniu, pomagają mu określać jego ścieżkę edukacyjną i zawodową,
- c) umożliwiają rozwój zainteresowań i zdolności uczniów,
- d) realizują tematy zawodoznawcze metodami aktywnymi zgodnie z podstawą programową i zaleceniami WSDZ,
- e) wspierają rodziców w procesie doradczym, udzielają informacji lub kierują do specjalistów,
- f) włączają przedstawicieli instytucji i zakładów pracy w realizowanie doradztwa zawodowego w szkole.

Rodzice:

- a) są zaangażowani i przygotowani do pełnienia roli „doradców”,
- b) znają czynniki ważne przy wyborze szkoły i zawodu,
- c) znają ofertę szkół ponadpodstawowych i zasady oraz terminarz rekrutacji,
- d) angażują się w pracę doradczą szkoły (np. prezentują swoje zawody i zakłady pracy),
- e) wiedzą gdzie szukać pomocy dla swoich dzieci w sytuacjach trudnych.

ADRESACI:

Wewnątrzszkolny System Doradztwa Zawodowego obejmuje głównie uczniów, jak również nauczycieli oraz rodziców.

WSDZ jest spójny z:

- Programem Doradztwa Zawodowego dla klasy VII, VIII,
- Programem Wychowawczo–Profilaktycznym Szkoły,
- Statutem Szkoły.

KOORDYNATOR I OSOBY ODPOWIEDZIALNE ZA REALIZACJĘ PROGRAMU.

W szkole podstawowej w realizację działań związanych z doradztwem zawodowym zaangażowani są wszyscy członkowie rady pedagogicznej: dyrektor, nauczyciele wychowawcy, nauczyciele (w tym nauczyciele edukacji wczesnoszkolnej), nauczyciel-wychowawca w świetlicy szkolnej, nauczyciel-bibliotekarz, specjaliści (m.in. pedagog, psycholog, doradca zawodowy/ szkolny koordynator).

Osoby te współpracują z rodzicami uczniów przy realizacji WSDZ.

Działania zaplanowane w ramach WSDZ będą prowadzone zgodnie z ustalonym harmonogramem działań opracowanym przez doradcę zawodowego/ szkolnego koordynatora.

Do zadań doradcy zawodowego należy w szczególności:

- a) systematyczne diagnozowanie zapotrzebowania uczniów i słuchaczy na działania związane z realizacją doradztwa zawodowego,
- b) prowadzenie zajęć z zakresu doradztwa zawodowego,
- c) opracowywanie we współpracy z innymi nauczycielami, w tym nauczycielami wychowawcami opiekującymi się oddziałami, psychologami lub pedagogami, programu, oraz koordynacja jego realizacji,
- d) wspieranie nauczycieli, w tym nauczycieli wychowawców opiekujących się oddziałami, psychologów lub pedagogów, w zakresie realizacji działań określonych w programie,
- e) koordynowanie działalności informacyjno-doradczej realizowanej przez szkołę, w tym gromadzenie, aktualizacja i udostępnianie informacji edukacyjnych i zawodowych właściwych dla danego poziomu kształcenia.

W przypadku braku doradcy zawodowego, zadania doradcy realizuje wskazany przez dyrektora szkoły nauczyciel, w tym nauczyciel wychowawca opiekujący się oddziałem, pedagog lub psycholog.

TREŚCI I CZAS REALIZACJI PROGRAMU.

Treści z zakresu doradztwa zawodowego będą realizowane w ciągu roku szkolnego na lekcjach wychowawczych, przedmiotowych, zajęciach pozalekcyjnych oraz poza szkołą poprzez udział uczniów w wyjściach i wycieczkach, w spotkaniach i imprezach edukacyjnych związanych z wyborem szkoły ponadpodstawowej.

FORMY I METODY PRACY.

Formy adresowane do uczniów:

- Diagnoza i analiza potrzeb na podstawie obserwacji, wywiadów, ankiet.
- Indywidualne konsultacje i porady związane z dalszą edukacją (również dla uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi).
- Warsztaty grupowe - pozwalające na odkrywanie swoich zainteresowań, umiejętności i predyspozycji zawodowych, ukazujące potrzebę planowania własnej przyszłości zawodowej.
- Zajęcia grupowe - nakierowane na rozwój umiejętności społecznych i interpersonalnych: komunikacji, współpracy, przezwyciężania stresu.
- Koła zainteresowań.
- Zajęcia grupowe umożliwiające poznanie różnych zawodów i związanych z nimi wymagań, filmy zawodoznawcze.

- Realizowanie treści zawodoznawczych na lekcjach poszczególnych przedmiotów, na lekcjach wychowawczych.
- Spotkania z przedstawicielami różnych zawodów.
- Tablica z informacjami na temat rekrutacji do szkół ponadpodstawowych i o ofercie edukacyjnej na terenie powiatu.
- Udział w dniach otwartych w szkołach ponadpodstawowych Powiatu Bieruńsko Lędzińskiego.
- Udział w konkursach z zakresu doradztwa zawodowego.
- Działalność Samorządu Szkolnego.

Formy adresowane do rodziców **rodziców:**

- Indywidualne konsultacje i porady udzielane przez nauczycieli/specjalistów na terenie szkoły.
- Kierowanie do Poradni Psychologiczno - Pedagogicznej na konsultacje z doradcą zawodowym.
- Zachęcanie i włączanie rodziców w proces doradczy szkoły np. poprzez przedstawianie wykonywanych przez siebie zawodów.
- Udział w dniach otwartych szkół ponadpodstawowych.
- Udostępnianie informacji edukacyjnych (prezentacja założeń pracy edukacyjnej na terenie szkoły na rzecz uczniów, informacji na temat zasad i terminów rekrutacji) i zawodowych (o zawodach przyszłości).

Formy adresowane do **nauczycieli:**

- Udział w szkoleniach z zakresu doradztwa zawodowego.
- Tworzenie warunków do wymiany doświadczeń i dzielenia się wiedzą.
- Śledzenie losów absolwentów.

Formy adresowane do **środowiska lokalnego:**

- Spotkania z przedstawicielami szkół ponadpodstawowych.
- Współpraca z instytucjami wspierającymi pracę szkoły m.in. Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Bieruniu.

Metody pracy doradczej:

- Metody aktywizujące (burza mózgów, dyskusja, giełda pomysłów, mapy myślowe) - wspólne pracowanie nad rozwiązaniem problemu.
- Drama – krótkie scenki i inscenizacje, odgrywanie ról; metody plastyczne – komiksy, plakaty,
- Metody testowe (kwestionariusze, ankiety, testy).
- Metody audiowizualne - wykorzystanie Internetu jako narzędzi zdobywania informacji, programy i prezentacje multimedialne, filmy edukacyjne.
- Gry i zabawy rozwijające myślenie strategiczne.
- Trening komunikacji i zachowań społecznych, mini - wykłady, pogadanki, debaty.

Współpraca.

Szkoła przy realizacji działań współpracuje z następującymi podmiotami:

Poradnię Psychologiczno – Pedagogiczną w Bieruniu,

Powiatowym Zespołem Szkół w Bieruniu,

Powiatowym Zespołem Szkół w Lędzinach,

Liceum Ogólnokształcącym w Bieruniu.

PRZEWDYWANE EFEKTY.

Nauczyciele.

- Potrafią wprowadzić treści doradztwa zawodowego do swoich planów pracy.
- Rozumieją potrzebę realizacji zadań z doradztwa zawodowego w ramach realizowania własnych planów pracy.
- Poznają metody, techniki i formy prowadzenia zajęć z doradztwa zawodowego.
- Znają zakres treści z doradztwa zawodowego realizowanych w szkole.
- Potrafią realizować treści zawodoznawcze na swoich lekcjach oraz podczas spotkań indywidualnych z rodzicami.

Uczniowie.

- Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu.
- Potrafią dokonać samooceny w aspekcie czynników decydujących o trafności wyboru zawodu i dalszej drogi edukacyjnej.
- Potrafią wskazać swoje predyspozycje, słabe i mocne strony.
- Znają rynek pracy, potrafią dokonać podziału zawodów na grupy i przyporządkować siebie do odpowiedniej grupy, a także wiedzą gdzie szukać informacji na ten temat.
- Potrafią samodzielnie planować ścieżkę własnej kariery zawodowej i podjąć prawidłowe decyzje edukacyjne i zawodowe.
- Potrafią konfrontować ocenę swego stanu zdrowia z wymaganiami wybieranego/przyszłego zawodu.
- Umieją i rozumieją znaczenie: uczenie się przez całe życie.

Rodzice.

- Znają czynniki niezbędne do podjęcia prawidłowej decyzji wyboru zawodu przez swoje dziecko.
- Rozumieją potrzebę uwzględniania czynników: zainteresowań, uzdolnień, cech charakteru, temperamentu, stanu zdrowia, możliwości psychofizycznych, rynku pracy przy planowaniu kariery edukacyjnej i zawodowej swojego dziecka.
- Wiedzą, gdzie szukać informacji i wsparcia w procesie wyboru drogi zawodowej dziecka
- Znają rynek pracy oraz rynek edukacyjny w kontekście wyboru szkoły (dalszej ścieżki kształcenia).
- Potrafią wskazać predyspozycje, mocne i słabe strony dziecka.

- Potrafią pomóc swoim dzieciom w podejmowaniu decyzji.

OCENA I EWALUACJA.

Realizacja Wewnętrzny Systemu Doradztwa Zawodowego powinna opierać się na stałym monitorowaniu, ewaluacji i kontroli podjętych działań. Kontrola powinna być dokonywana w celu usprawnienia i ulepszenia realizowanych zadań lub wytyczenia nowych form pracy. W tym celu potrzebna będzie:

- analiza prowadzonej dokumentacji – wyciąganie wniosków,
- zebranie informacji zwrotnej od adresatów: uczniów, rodziców, nauczycieli.

Ewaluacja pozwala także zaobserwować dynamikę procesu i rodzące się nowe potrzeby czy niezaplanowane rezultaty. Dzięki ewaluacji można dokonywać aktualizacji działań doradczych, odkrywać aktualne potrzeby i oczekiwania - co pozwoli na długoterminowe planowanie działań.

Załączniki:

1. Program realizacji wewnętrznego systemu doradztwa zawodowego w Szkole Podstawowej nr 3 im. Orła Białego w Bieruniu na dany rok szkolny.
2. Doradztwo zawodowe. Program nauczania klasa 8 szkoła podstawowa. Tytuł: Kurs planowania przyszłości.
3. Doradztwo zawodowe. Program nauczania klasa 7 szkoła podstawowa. Tytuł: Kurs inspiracji.